

Mookerheide (Wikipedia)

De Mookerheide of Mookerhei is een bos- en heidegebied ten oosten van Mook in de Nederlandse provincie Limburg op een hoogte van ca. 50 meter, ten zuiden van Nijmegen.

Op de Mookerheide vond in 1574 de Slag op de Mookerheide plaats. Lodewijk van Nassau en Hendrik van Nassau, twee jongere broers van Willem van Oranje, vochten hier tijdens de Tachtigjarige Oorlog tegen de Spanjaarden. Het bosgebied tussen Nijmegen en Mook was vroeger een grote heide, die in zijn geheel de Mookerheide werd genoemd. Ter hoogte van Molenhoek is de Heumense Schans nog terug te zien in het landschap.

Natuurmonumenten bezit in de Mookerheide een gebied van 235 ha.

Frederik Hendrik van Oranje verzamelde zijn troepen op de Mookerheide in 1629, om van daar uit te vertrekken naar 's-Hertogenbosch. Een paar dagen na zijn vertrek van de heide begon hij het Beleg van 's-Hertogenbosch.

Eind 17e eeuw liet Willem III van Oranje zijn leger op de Mookerheide oefenen.

Ook in de Tweede Wereldoorlog is op deze heide flink gevochten. De verschillende kraters die de heide nog rijk is, zijn kraters van bominslagen. Op 17 september 1944 landde vlak bij dit gebied het gedeelte van de 82e Amerikaanse luchtlantingsdivisie dat tijdens Operatie Market Garden de opdracht had gekregen om de Waalbrug van Nijmegen in handen te krijgen en ten minste een brug over het Maas-Waalkanaal. In februari 1945 gebruikte de Britse 21e legergroep onder bevel van Bernard Montgomery deze omgeving als uitvalsbasis voor Operatie Veritable om via het aangrenzende Reichswald door te stoten naar de Rijn.

Het overgrote deel van het gebied is nu een enorm bosgebied. Door dit bosgebied loopt de Maaslijn, de spoorlijn van Nijmegen naar Blerick. In het bosgebied is ook de aftakking van Nijmegen naar Kleef, maar deze spoorlijn wordt niet meer gebruikt. Ook is er een vliegveld voor zweefvliegtuigen, het Zweefvliegveld Malden.

Het gebied zelf ligt op een stuwwal die is ontstaan in het Saalien en die onder meer tijdens het Weichselien en door een voormalige bedding van de Rijn (nu het dal van de Niers) haar huidige karakter heeft verkregen.

Zie verder

- **Beschrijving van het begrip "Heide", taxonomie, karakterisering etc. door "Geologie van Nederland". Voor meer info klik [hier](#).**
- **Beschrijving van het begrip "Zandlandschap". Hoe is het ontstaan, waar vind je het. Geologie van Nederland. Voor meer info klik [hier](#).**
- **Voor een uitgebreide beschrijving van de geologische geschiedenis van ons land, raadpleeg dan de website van Geologie van Nederland. Voor meer info klik [hier](#).**
- **Voor de geologie van een stuwwal klik [hier](#).**
- **Geopaden op de stuwwal geeft een beknopte omschrijving van de geologie van de stuwwal en de cultuurhistorische betekenis van met name de Mookerheide. Voor meer info klik [hier](#).**

Wandelingen

- **Natuurmonumenten. Wandelroute Mookerheide, 6 km. Voor meer info klik [hier](#).**
- **Natuurmonumenten. Wandelroute Twee Schansen – Mookerheide bij Mook, 9 km. Voor meer info klik [hier](#).**
- **Wandelzoekpagina. Groene Wissel 97: Mook – Molenhoek 12 km. Voor meer info klik [hier](#).**
- **Geopaden op de Stuwwal. 12 wandelingen. De wandelingen variëren van 5 tot 10 km. Een viertal wandelingen gaat over Duits grondgebied. De route van een fietstocht van 50 km is eveneens te volgen. Voor meer info klik [hier](#).**

Jachtslot de Mookerheide (uitgebreid artikel van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

energievoorziening is in de jaren veertig en vijftig van de twintigste eeuw tot kloostervleugel verbouwd door ophoging tot aan de van oorsprong hogere middenpartij. De achterliggende dwarsvleugel werd hierbij verlengd. De gevelindeling werd gewijzigd aan voor- en achterzijde. De oorspronkelijke op de gevelhoek van de vleugel aanwezige duiventoren is

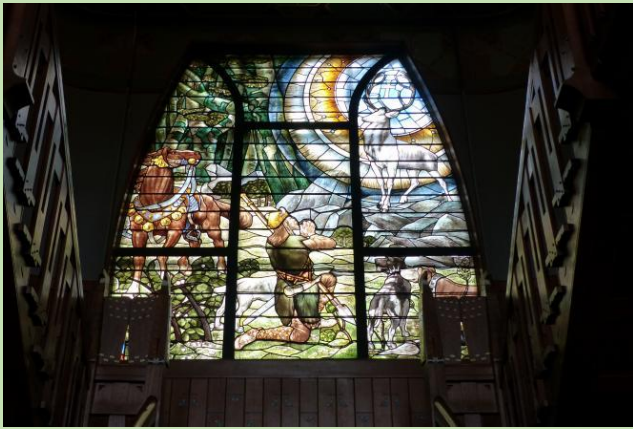

in zijn oorspronkelijke vorm gehandhaafd maar thans met leien gedekt in plaats van het oorspronkelijke spitse kruispannendak met kepervorsten. De belangrijkste wijziging van het eigenlijke woonhuis betreft de overschildering van vrijwel alle polychrome geveldecoratie, vermoedelijk ontworpen door H. Leeuw, alsmede de verhoging van de vroegere serre en de aanbouw hieraan van een eenlaags volume. Omschrijving Het blokvormige woonhuis heeft aan de linker zijgevel een aangebouwde L-vormige vleugel met lagere nokhoogte, die in de noordoostelijke hoek wordt gemarkeerd door een duiventoren. De op een souterrain gelegen hoofdverdieping van het woonhuis is aan de noordzijde toegankelijk via een tweezijdige, licht gebogen hellingbaan die uitkomt op een overdekt bordes bij de voordeur. Tegen de frontmuur van deze

hellingbaan bevindt zich een in rode steen gemetseld waterbassin. Het woonhuis gebouwd op een samengesteld grondplan telt twee bouwlagen, een souterrain en een zolderverdieping onder een samenstelling van zadeldaken en afgeplatte schildaken belegd met genuanceerde geglazuurde tuile du Nordpannen met enkele, platte wel. Het hoofdvolume bezit in de noordwesthoek een forse toren. Deze hoektoren wordt afgesloten met een koepeldak opgebouwd uit 12 koperen gewelfkappen met roeven. Een kleine veelzijdige toren tegen de oostgevel heeft een spitsdak en een omlopende hardstenen goot met waterspuwertjes. De om het hoofddak lopende houten bakgoot wordt gedragen door gestileerde gootconsoles. In het achterschild bevindt zich een oorspronkelijke dakkapel, in het voorschild een niet-oorspronkelijk exemplaar. Het dak bevat diverse rookkanalen, waarvan er enkele nog de oorspronkelijke taps toelopende vorm bezitten met gestileerde natuurstenen afdekking. De gevels zijn opgetrokken in baksteen (Waalsteen en IJsselsteen) en volledig gecementeerd en witgesaust boven een gefrijnde en gebouchardeerde hardstenen plint. Boven de plint is in de noordwestelijke gevelhoek een gedenksteen met "Jan J. Luden van Heumen/XXXI October MCMIII" ingemetseld. De gevels zijn plastisch afgewerkt, met afgeronde in elkaar overvloeiende vormen en grotendeels geleed door spaarvelden. Afdekkingen, basementen en balustrades van balkons zijn in contrasterende hardsteen uitgevoerd met ingehakte, scherp omlinjende geometrische motieven, waarbij de driehoekvorm overheerst. De vier gevels waren tot in het vierde kwart van de twintigste eeuw langs de randen van de spaarvelden rijk voorzien van een veelkleurige versiering van verglaasde tegels in mozaïektechniek die, afgezien van enkele fragmenten, is vergaan door vorstschade en in XXd weggeschilderd. Binnen de gevels bevinden zich grote vensteropeningen met veelal diep insnijdende dagkanten en aan de onderzijde steeds een sterk hellende, met hardsteen beklede afzaat. Hierbinnen diverse typen rechtafgesloten houten vensters en deuren met veelal glas-in-lood bovenlichten. De asymmetrisch opgezette voorgevel wordt gedomineerd door de hoektoren

rechts en bestaat voorts uit een smalle iets terugliggende middenpartij met hoofdentree, en een linker risaliet eindigend in een tuitgevel. In de eerste bouwlaag van deze tuitgevelrisaliet bevinden zich twee hoge vensters met bovenlicht. De tweede bouwlaag bevat een drizijdige erker op hardstenen consoles met in de voorzijde een drielicht onder enkel bovenlicht en in de zijden hoge vensters zoals voornoemd. Op de erker een balkon met witgeschilderde hardstenen borstwering en een rondboogvormig afgesloten driedelige deur. De hoofdentree wordt benadrukt door een fors balkon met balustrade, gedragen door zich verjongende pijlers op het bordes. Het balkon heeft een goot op klossen, de onderzijde is uitgevoerd met geprofileerde balken en bezit in het midden een lantaarn. De voordeur en het bovenlicht

zijn gevat in een bijna monoliete natuursteen omlijsting. De dubbele houten deuren bezitten een decoratieve koperbeplating met opengewerkte delen, en hebben een keperboogvormig afgesloten bovenlicht met glas-in-lood. De verdieping heeft een trapeziumvormig kozijn waarin een samenstelling van balkondeur en ramen, dat volledig gevuld is met floraal glas-in-lood. De vijf geledingen tellende hoektoren heeft in de eerste bouwlaag twee vensters met bovenlicht, in de tweede bouwlaag een drielicht onder enkel bovenlicht waarboven een balkon op hardstenen consoles. De dubbele balkondeuren hebben een licht segmentboogvormig afgesloten bovenlicht. Deze bouwlagen zijn gevat in een blinde boognis, waarboven twee spleetvensters ter weerszijden van een kleine, later

aangebrachte vierkante lichtopening. Hierboven kraagt de lantaarn van de toren uit, en wordt de overgang van vierhoek naar twaalfhoek verzorgd door een soort trompen. Op de vier hoeken de strompen van hier oorspronkelijk aanwezige waterspuwers. De lantaarn bevat in elke zijde drie rondboogvormig afgesloten raamopeningen bekroond door voornoemd dak. Oorspronkelijk waren de middelste vensters in elke zijde uitgevoerd als dubbele draairamen met roedeverdeling. De rechter zijgevel van de hoektoren is vrijwel identiek aan de voorgevel. Rechts sluit tegen de toren een lijstgevel aan die eindigt in een afgeronde zuidwestelijke gevelhoek waar zich over souterrain en begane grond een hoekerker bevindt. De gevel wordt door een aantal iets terugliggende verticale sleuven geled die aan de onderzijde op onregelmatige hoogte door hardstenen afzaten worden afgesloten. Alle vensters van het souterrain waren oorspronkelijk voorzien van luiken. Ongeveer in het midden in het souterrain een zijingang met luifel en bovenlicht. Hierboven een rondboogvormig afgesloten venster. Hierboven een licht vooruitspringend rookkanaal geflankeerd

door smalle hoge vensters. Deze vensters hebben aan de onderzijde dubbele afzaten. De gevelhoek is over souterrain en begane grond als vijfhoekige erker uitgebouwd en eindigt in een balkon. De erker is geled door lisenen, waartussen de vensters zijn geplaatst. De smalle vensters hebben bovenlichten met glas-in-lood. De balkondeur in de afgeronde gevelhoek heeft een bovenlicht met afgeronde zijden. Het is gevuld met gebogen glas-in-lood en wordt afgesloten door een gebogen latei met snijwerk. In de achtergevel van de hoektoren boven het schilddak een drizijdige uitbouw met kleine raampjes en een deur naar het dak. De achtergevel van het huis bestaat uit een centraal terugliggend gevelvlak tussen een tuitgevelrisaliet rechts en een lijstgevel links met voornoemde erker. Centraal tegen de gevel een uitgebouwde serre, thans ter hoogte van de eerste bouwlaag en in breedte tot aan de balkondeuren in de risalieten. Een tweede aangebouwd volume valt buiten de bescherming. Aan weerszijden van de serre in de boven het souterrain gelegen eerste bouwlaag balkons met gebogen trappartijen naar de tuin. Balkons en trappen zijn voorzien van hardstenen pijlers met hardstenen en smeedijzeren balustrade. Het souterrain heeft links en rechts enkele smalle diepliggende vensters met afgeschuinde posten. Het risaliet rechts heeft in de eerste bouwlaag een dubbele balkondeur onder bovenlicht. Op de verdieping een tweede balkon op hardstenen consoles en een dichte borstwering met driehoekmotieven. In de topgevel een halfcirkelvormig driedelig venster en in de top een fragment van het oorspronkelijke gevelmozaïek. De terugliggende middenpartij heeft boven de serre-aanbouw een groot glas-in-loodvenster taps toelopend overeenkomstig het venster in de voorgevel. Het risaliet links heeft in de eerste bouwlaag een dubbele balkondeur met bovenlicht, en op de verdieping drie smalle rechthoekige ramen. Tegen de onregelmatig ingedeelde linker zijgevel sluit de zijvleugel aan, thans hoger aan dan in de oorspronkelijke toestand. Rechts van deze uitbouw op de gevelhoek een kleine, ronde traptoren met in de eerste bouwlaag een ingang onder rondboogvormig bovenlicht. De traptoren heeft voorts rondom enkele smalle traplichten met afzaat zoals elders en heeft halverwege een boogfries. Links hiervan op de tweede verdieping drie smalle vensters met erboven een dakkapel die tegen voornoemde traptoren aansluit en gedragen wordt door afgeronde hardstenen consoles. De oostvleugel die tegen de linker zijgevel van het jachtslot aansluit kent van oorsprong een bedrijfsmatig karakter en is witgestuct zonder spaarveldengeleding. De hoofdpartij heeft de middenpartij met wolfdaken gehandhaafd, de zijpartijen zijn in de jaren 50 van de twintigste eeuw verhoogd. De gevel aan de achterzijde is dichtgezet en alle gevels bevatten thans een nieuwe

de gevel aan de achterzijde is dichtgezet en alle gevels bevatten thans een nieuwe

indeling met spitsboogvensters. De duiventoren met iets conische romp is afgezien van de bedekking nog in oorspronkelijke staat met een gedrongen spitsdak met sierbekroning. Het huis bezit een bijzonder rijk en goed bewaard gebleven Art Nouveau interieur dat grotendeels in de jaren 1902 - 1908 is ontworpen en uitgevoerd binnen een voor de tijd en architectuuropvatting kenmerkende ruimtelijke opzet. De belangrijkste karakteristieken zijn de groepering van de ruimten aan weerszijden van een centrale twee verdiepingen tellende hal met een ruim opgezette dubbele bordestrap. Begane grond, trappenhuis en verdieping vloeien in elkaar over, een werking die versterkt wordt door de plafond- en wanddecoratie. In de hal en de muziekkamer komen typische afgeronde hoeken voor. In het interieur zijn voorts onder meer van belang: de houten trappartij met bijbehorende galerijen op bewerkte, ingelegde en deels gepolychromeerde schoren in de vorm van gestileerde gevleugelde dieren. De betimmeringen in de hal en de vertrekken op de begane grond met ingesneden en ingelegde motieven. De binnendeuren en taps toelopende deuroplijstingen. De toepassing van marmer (waaronder Skyros en Cipolinmarmer) in het tochtportaal en in de jacht-muziekzaal en badkamer. De polychrome, geometrisch bewerkte plafonds en wanddecoratie in de hal tussen de schoren van de galerij, de muziek en jachtzaal, en de badkamer, waarbij in het opvallende plafond van de hal onder meer de tekens van de dierenriem zijn verwerkt. De toepassing van decoratief en figuratief glas-in-lood in hal (o.a. st. Hubertusraam, sign. H. Leeuw jr. fecij/Jan Schouten 't prinsenhof Delft exc.), in de badkamer en de jachtzaal. De in de betimmering opgenomen kabinetten in o.a. de jachtzaal en muziekzaal. Het interieur van de werkvleugel is gewijzigd. Waardering Jachtslot de Mookerheide is van algemeen, cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang als hoofdonderdeel van het aan het begin van de twintigste eeuw ontstane landgoed Mookerheide. Het jachtslot heeft architectuurhistorische waarde als zeldzaam voorbeeld van een landhuis in Art Nouveaustijl dat opvalt door de een zwierige lijnvoering in de gevelbehandeling en een forse, naar de functie verwijzende toren. Het pand is van belang vanwege de goed bewaard gebleven en zeldzame Art Nouveau-interieuronderdelen en de ruimtelijke opzet waardoor het een belangrijk voorbeeld is van opvattingen omtrent villabouw en van de ontwikkeling van de kunstnijverheid in het eerste decennium van deze eeuw. Er is sprake van een bijzondere eenheid in exterieurbehandeling en interieurafwerking en het pand is daarmee ook een van de belangrijkste voorbeelden van villabouw in het oeuvre van de broers Oscar en Henri Leeuw, die in Nijmegen en omgeving onder meer een groot aantal woonhuizen hebben gebouwd. Het jachtslot bezit in samenhang met de overige complexonderdelen hoge ensemblewaarden en speelt een belangrijke beeldbepalende rol door de prominente ligging aan de rand van het plateau van de Mookerheide, waarbij de toren een markerend element in het landschap vormt. (bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Voor meer informatie, klik [hier](#).